

Datum
2020-12-11

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Ert dnr: Fi2020/04742

Industriarbetsgivarna
IKEM – Innovations- och
kemiindustrierna i Sverige

Svar på remiss av promemorian *Stöd vid korttidsarbete i vissa fall*

Industriarbetsgivarna och IKEM – Innovations och Kemiindustrierna i Sverige (*nedan* IKEM) har tagit del av promemorian *Stöd vid korttidsarbete i vissa fall* och avger härmed följande gemensamma svar på förslagen i remissen.

Vi har tagit del av Svenskt Näringslivs och Teknikföretagens remissvar och ansluter oss till synpunkterna i remissvaren samt vill ytterligare belysa följande för oss särskilt viktiga frågor.

Inledning

IKEM är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag som arbetar med kemi i vid bemärkelse, både som tillverkare, distributörer och användare. Företagen är kemi- och plastindustrier, läkemedelstillverkare, raffinaderier eller biokemi- och bioteknikföretag. IKEM företräder också medlemmar från glas-, sten-, tvätt-, explosiv-, metall- och återvinningsindustrin i arbetsgivarfrågor.

Industriarbetsgivarna är en arbetsgivarorganisation för företag verksamma inom svensk basindustri, dvs. stål-, metall, gruv-, massa-, pappers-, sågverks-, byggnadsämnes- och buteljglasindustri samt svetsmekanisk industri. Svensk basindustri är en stark motor för svensk ekonomi och står för en nettoexport på cirka 135 miljarder kronor och cirka 260 miljarder kronor i sammanlagt exportvärde.

IKEM och Industriarbetsgivarna företräder tillsammans drygt 2 200 svenska och utlandsägda företag med cirka 150 000 anställda.

Generella synpunkter

Vi är i grunden positivt inställda till det förslag som lämnas i promemorian och som innebär att stöd ska kunna lämnas under perioden den 1 december 2020–30 juni 2021 trots bestämmelserna om stödperiodens längd och karenstid i lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete samt att stödet under denna period ska vara fortsatt förstärkt genom att staten tar en större andel av kostnaderna. Coronapandemin har slagit mycket hårt mot delar av våra respektive industrier och förslaget om en förlängning av systemet i ovan rubricerade delar ökar i grunden livskraftiga företags möjligheter att hantera de tillfälliga men mycket allvarliga störningar i företagets ekonomi och produktion som Coronapandemin fört med sig. Våra industrier står för en betydande del av det samlade svenska exportvärdet och sysselsätter hundratusentals arbetstagare. Stödet är således en mycket viktig åtgärd för svensk ekonomi, dels för att förhindra att arbetstagare förlorar sina anställningar och sin försörjning, vilket i sig leder till kostnader för staten i form av ett ökat tryck på socialförsäkringssystemet, dels för att möjliggöra att företag snabbt kan komma igång med reguljär verksamhet på normala nivåer av t.ex. produktionsvolym när konjunkturen vänder.

Vi avstyrker emellertid de förslag som lämnas i promemorian på ytterligare åtgärder för att förstärka kontrollen av stödet. Vi avstyrker även förslaget till särskilt reglering såvitt avser möjligheterna till vinstutdelning och andra värdeöverföringar i samband med stöd vid korttidsarbete. Skälen för detta framgår nedan under relevant rubrik. Såvitt avser förslaget att Tillväxtverkets beslut ska gälla omedelbart ansluter vi oss till vad Svenskt Näringsliv anför i sitt remissvar.

Synpunkter på förslagen i promemorian

4.1 Fortsatt möjlighet till stöd vid korttidsarbete

Vi *tillstyrker* förslaget att tillfälligt förlänga stödperioden och att tillfälligt avskaffa reglerna om karens på ovan, under rubriken ”Generella synpunkter”, angivna skäl.

4.2 Statens andel av kostnaden för korttidsarbete

Vi *tillstyrker* förslaget angående statens andel av den totala kostnaden för korttidsarbete och en stegvis återgång till de ordinarie nivåerna i lagen om stöd vid korttidsarbete.

Såvitt avser de potentiella riskerna för missbruk och överutnyttjande av stödet bör dock framhållas att kontroll och granskning för stora delar av den svenska arbetsmarknaden säkerställs genom kravet på kollektivavtal på både central och lokal nivå som förutsättning för att erhålla statligt stöd. Vi bedömer att kravet på kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter är fullt tillräcklig för att motverka överutnyttjande, då den lokala arbetstagarparten saknar incitament att teckna avtal om korttidsarbete när det inte krävs. Vi har emellertid förståelse för att behovet av en stegvis nedgång och avstyrker således inte förslaget.

4.3 Jämförelsemånad

Avseende förslaget om att september månad 2020 ska utgöra jämförelsemånad för stödmånader som infaller under perioden 1 december 2020 – 31 juni 2021, oaktat när ansökan om stöd ges in, har vi följande synpunkter.

Flera av våra medlemsföretag som under år 2020 inte har haft behov av att aktivera korttidsarbete i sina respektive verksamheter står nu in för tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter som kommer att kräva att korttidsarbete nyttjas. För dessa arbetsgivare, som inte tidigare har ansökt om stöd, kan förslaget få en negativ konsekvens om den månad som enligt ordinarie regler skulle ha utgjort jämförelsemånad, till exempel december 2020 eller januari 2021, istället ska vara september 2020. Uttrycket jämförelsemånad är i lagen om stöd vid korttidsarbete utgångspunkten för vilka anställda arbetsgivaren kan få stöd för och vilken ordinarie lön stödet ska beräknas på. Om september 2020 ska utgöra jämförelsemånad, kommer arbetsgivare som inte tidigare ansökt om stöd inte kunna få stöd för personer som anställts efter denna månad eller för löneökningar som skett efter september 2020. Den negativa effekten av förslaget ökar ju senare under perioden arbetsgivaren får beslut om godkännande. Den föreslagna regleringen bör därför omarbetas så att denna effekt inte inträder.

Det bör i detta sammanhang framhållas att industrins parter, som är märkessättande på svensk arbetsmarknad, under våren 2020 kom överens om att prolongera sina kollektivavtal till följd av det ytterst ansträngda läget som pandemin redan då medfört. De negativa effekterna av pandemin på svensk ekonomi och svenska företag är alltså mycket starka. Att de löneökningar som följer av det s.k. märket som sattes 31 oktober 2020 inte ska omfattas av det statliga stödet, såväl för företag som har en pågående stödperiod som för företag som inte tidigare ansökt om stöd, blir en mycket olycklig konsekvens. Genom detta skapas ökade kostnader för företagen.

Vi har i övrigt inget att erinra mot förslaget att, i syfte att undvika att jämförelsemånaden blir en stödmånad för arbetsgivare som redan erhållit stöd, tillfälligt ändra definitionen av jämförelsemånaden.

4.4 och 4.5 Krav hänförliga till arbetstagare och stöd under uppsägningstid

Vi tillstyrker förslagen.

4.6 Ansökan om godkännande

Vi avstyrker förslaget.

De främsta skälen bakom förslaget i promemorian förefaller vara dels ett utökat behov av kontroll givet den förstärkta stödnivån och de kostnader som systemet medfört, dels en avlastning på den beslutande myndigheten såvitt avser prövningen av ansökningar. Av promemorian framgår att den förstärkta stödnivån ökar riskerna för missbruk och att det av den anledningen är angeläget att kombinera förslaget med åtgärder som minskar risken för missbruk så att stöd bara betalas ut till sådana arbetsgivare som är berättigade till stöd. Därtill framgår att det också är viktigt att underlätta prövningen av vilka arbetsgivare som

har rätt till stöd så att Tillväxtverkets handläggning av ansökningar och prövning av stöd kan effektiviseras.

Vi har förståelse för att det i samband med den tillfälligt högre statliga ersättningsgraden som tillämpats och föreslås förlängas under första halvåret 2021 kan finnas ett utökat behov av kontroll såvitt avser fusk och brottslighet. Vi har också förståelse för att Tillväxtverket har haft svårt att säkerställa att hantering av godkännande och utbetalning sker effektivt och skyndsamt, givet det omfattande nya uppdrag myndigheten gavs under år 2020.

Det måste emellertid vara den myndighet som fattar beslut om stöd vid korttidsarbete som också har att kontrollera att rätt till stöd föreligger. Att myndigheten har fått ett uppdrag som myndigheten har haft svårigheter att klara av motiverar enligt vår uppfattning inte att ansvaret för att säkerställa effektivitet i handläggningen överförs på de sökande företagen som redan befinner sig i allvarliga ekonomiska svårigheter, vilket regelmässigt även omfattar allvarliga likviditetsproblem.

Denna uppfattning förändras inte av att förslaget även omfattar en möjlighet till stöd för administrativa kostnader som uppkommit med anledning av ansökan, eftersom detta stöd är begränsat till högst 10 000 kr per arbetsgivare. Den egentliga kostnaden torde regelmässigt överstiga detta stöd. Dessutom är ansökningsförfarandet och regelverket kopplat till hanteringen av det statliga stödet redan idag administrativt mycket betungande för svenska företag. Att i ett sådant läge lägga ytterligare administrativa pålagor på företag i kris är inte motiverat.

I den mån ytterligare resurser bedöms nödvändiga för att stävja brottslighet som riktar sig mot det aktuella stödet och för att effektivisera handläggningen hos Tillväxtverket är en lämpligare ordning att ytterligare medel tillskjuts den handläggande myndigheten.

Till vad som angivits ovan ska också läggas att behovet av kontroll och granskning för stora delar av den svenska arbetsmarknaden säkerställs genom kravet på kollektivavtal som förutsättning för att erhålla statligt stöd. Vi bedömer att kravet på centrala och lokala överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter, tillsammans med de preventionsmekanismer som redan är inbyggda i systemet såsom exempelvis återbetalningsskyldighet för felaktiga utbetalningar, kontroll som i förekommande fall kan förenas med vitesföreläggande och kontrollbesök, är fullt tillräckliga för att motverka fusk och överutnyttjande.

Sammanfattningsvis är vår uppfattning att i den mån revisorsgranskning anses vara nödvändig ska den ske inom ramen för Tillväxtverkets myndighetsutövning och på myndighetens bekostnad.

4.7 och 4.8 Ansökan om preliminärt stöd samt anmälan om avstämning

Vi *tillstyrker* förslagen men anser att förändringarna bör genomföras genom ändringar i det permanent gällande regelverket.

Det har varit mycket svårt för våra medlemsföretag att efterleva de pressade tidsgränser som gäller för ansökan om preliminärt stöd och avstämning. Dessa svårigheter bedöms föreligga

även i andra fall då behov av statligt stöd enligt lagen om stöd vid korttidsarbete föreligger.

Det är även svårt för företagen att hantera kravet på avstämning var tredje månad då det är vanligt att lokala parter ingår avtal om längre perioder, till exempel sex månader. Eftersom arbetstiden under avtalsperioden ska uppgå till ett genomsnitt av den sökta stödnivån, skulle en förläggning av avstämningen till efter det att stödperioden löpt ut avsevärt förenkla hanteringen för våra företag.

5 Vilka arbetsgivare som omfattas av stödåtgärden

Vi har inget att erinra mot förslaget.

6 Vinstutdelning och andra värdeöverföringar

Vi *avstyrker* förslaget och förordar att det istället införs en reglering med innebörden att vinstutdelningar och andra värdeöverföringar inte påverkar frågan om arbetsgivaren är berättigad till stöd vid korttidsarbete.

Vi *tillstyrker* förtydligandena att koncernbidrag kan lämnas under och i anslutning till perioden för korttidsarbete. Då oklara besked lämnats av Tillväxtverket avseende under vilka förutsättningar företag kan lämna koncernbidrag och samtidigt erhålla stöd är det angeläget att ett förtydligande avseende koncernbidragets förenlighet med möjligheterna till stöd sker inom ramen för detta lagstiftningsarbete.

Vi *avstyrker* förslaget att även svenska moderbolag ska omfattas vid prövningen av rätten till stöd. För att tillgodose behovet av att konkurrensförutsättningarna i Sverige inte ska vara sämre än i viktiga konkurrentländer bör regler inte införas som är mindre förmånliga för verksamheter med svenska moderbolag än för verksamheter med utländska moderbolag.

Våra medlemsföretag verkar på en globalt konkurrensutsatt marknad; en marknad där skillnader i konkurrensförutsättningar får avgörande betydelse för olika typer av affärsbeslut t.ex. beslut om investeringar, etableringar och förläggning av produktion. Det är därför viktigt att alla beslut som fattas inom ramen för det svenska systemet för statligt stöd vid korttidsarbete ytterst vilar på tanken att uppnå konkurrensneutralitet. Det svenska systemet bör inte i någon del innebära att konkurrensneutraliteten hotas jämfört med motsvarande system i för inhemska företag viktiga konkurrentländer. Så länge verksamheter i Sverige inte har villkor som är likvärdiga med dem i viktiga konkurrentländer innebär det ytterst en risk för att investeringar och jobbtillfällen förläggs till andra länder.

Systemet med korttidsarbete är i grunden ett system för att stärka företagens överlevnadsförmåga och för att bibehålla arbetstillfällena och kompetens för att överbrygga en tillfällig nedgång för att vid uppgång snabbt ha förmåga att ställa om genom att t.ex. öka produktionen. Stöd vid korttidsarbete syftar bl.a. till att företagen under en begränsad tid ska kunna undvika att vidta uppsägningar, genom att staten bidrar till den investering företagen gör genom att bibehålla sin personalstyrka. Systemet gagnar inte enbart företagen och de anställda, utan även det allmänna då ersättningar från arbetslöshetsförsäkring och andra ersättningssystem inte behöver betalas ut.

Det permanenta systemet för korttidsarbete innebär i grunden inte något förbud mot vinstutdelning. Tillväxtverkets besked och tolkning av vad som utgör hinder för stöd vid korttidsarbete har dock skapat otydlighet kring vad företagen kan antas kunna förutse vid tillämpningen av regelverket och inför beslut om stöd. Därför krävs en tydlig reglering inom ramen för detta lagstiftningsarbete som innebär att vinstutdelningar och andra värdeöverföringar inte påverkar frågan om arbetsgivaren är berättigad till stöd vid korttidsarbete. Om oklarhet fortsatt råder kring tolkningen av regelverket, så att det närmast ska uppfattas som att det föreligger ett vinstutdelningsförbud, är risken stor att företagen inte ser systemet som ett alternativ för att minska arbetskraftskostnaderna. Företag kommer i betydande utsträckning att avstå från stödet och istället vidta uppsägningar i syfte att säkerställa lönsamhet och för att kunna genomföra vinstutdelningar.

Om den föreslagna regleringen ändå genomförs *avstyrker* vi förslaget om karenstid för utdelningar och förordar, i likhet med Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen, att förbudet mot beslut om eller verkställande av utdelningar endast ska gälla under själva stödperioden.

7 Krav hänförliga till arbetsgivare

Vi har inget att erinra mot förslaget om att preliminärt eller ytterligare stöd inte ska utgå till arbetsgivare som är skyldig att upprätta en kontrollbalansräkning eller är på obestånd.

Det förefaller i och för sig rimligt att preliminärt stöd inte ska kunna lämnas till arbetsgivare som har skulder avseende återkrav av stöd vid korttidsarbete. Dock avstyrks detta förslag i den mån förslaget om att Tillväxtverkets beslut om återbetalningsskyldighet ska gälla omedelbart samt regleringen av tidpunkt för återbetalning och möjligheten till omedelbar kvittning genomförs. Den sammantagna effekten av den föreslagna regleringen blir att arbetsgivare i händelse av tvist om riktigheten av Tillväxtverkets beslut tvingas vidkännas omedelbart kvittning av tillkommande stöd och/eller för att kunna erhålla ytterligare stöd omedelbart måste betala tillbaka redan erhållet stöd, oavsett att arbetsgivaren har skäl att överklaga Tillväxtverkets beslut.

8 Besluts verkställbarhet

I denna del ansluter vi oss till vad Svenskt Näringsliv anför i sitt remissyttrande.

9. Indrivning, verkställighet och preskription

Vi har inget att erinra mot förslagen.

Stockholm dag som ovan

Per Widolf
Industriarbetsgivarna

Henrik Stävberg
IKEM – Innovations- och kemiindustrierna
i Sverige